

ถอดรหัสผู้แต่งโคลงยวนพ่าย สุ่มมติฐานใหม่ “สมเด็จพระอินทราชา”

Decoding the Authorship of *Klong Yuan Phai*:

A New Hypothesis Identifying “Somdetphra Intharacha”

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ / Natawut Klaisuwan

อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Lecturer, Thai Language Program, Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

วันที่รับบทความ 28 กันยายน 2568 / แก้ไขบทความ 24 พฤศจิกายน 2568 / ตอรับบทความ 12 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อสันนิษฐานใหม่เกี่ยวกับกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย จากเดิมที่นักวิชาการสันนิษฐานว่า กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายอาจเป็นพระสงฆ์ หรืออาจเป็นเจ้านายสตรีชั้นสูง ในพระราชวงศ์สุโขทัย แต่ผลจากการศึกษาใหม่ในครั้งนี้ ที่ศึกษาด้วยวิธีอ่านละเอียด และวิเคราะห์ข้อมูล จากโคลงยวนพ่าย ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐ อักษรนิติพบว่า สมเด็จพระอินทราชา พระราชโอรสของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ คือ กวีผู้แต่ง โคลงยวนพ่าย เนื่องจากมีบทบาทในการรบคู่กับสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทุกครั้ง ดังนั้นสมเด็จพระอินทราชาจึงเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ทั้งหมดตามที่ปรากฏในโคลงยวนพ่าย ผลการศึกษา ยังพบอีกว่า สมเด็จพระอินทราชาไม่ได้แต่งโคลงยวนพ่ายเพื่อสวดติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเท่านั้น แต่ยังแต่งโคลงยวนพ่าย เพื่อกอบกู้พระเกียรติยศของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถที่ทรงสงครามพ่ายแพ้ พระเจ้าติโลกราชถึง 2 ครั้ง นอกจากนี้สมเด็จพระอินทราชายังแต่งโคลงยวนพ่ายจากความประทับใจ ในชัยชนะของอยุธยาที่มีต่อล้านนาในสงครามชิงเมืองเชียง (เมืองเชียงขึ้น) กลับคืนจากความครอบครอง ของล้านนา

คำสำคัญ : โคลงยวนพ่าย สุ่มมติฐานใหม่ สมเด็จพระอินทราชา

Abstract

This academic article aimed to present a new assumption regarding the poet who composed *Klong Yuan Phai*. Previously, scholars assumed that the poet who wrote *Klong Yuan Phai* might have been either a monk or a high-ranking female member of the Sukhothai royal family. However, the results of the present study, which employed close reading and analyzed information from *Klong Yuan Phai*, the *Local Chronicles of Chiang*

Mai, and the *Royal Chronicles of Ayutthaya* (Luang Prasert Aksoraniti edition), revealed that Somdetphra Intharacha, the son of King Borommatrailokanat, was the poet who composed *Klong Yuan Phai*. This conclusion was drawn because he participated in every military campaign alongside King Borommatrailokanat; therefore, Somdetphra Intharacha witnessed all the events described in the poem. The findings further indicated that Somdetphra Intharacha did not compose *Klong Yuan Phai* solely to praise King Borommatrailokanat, but also to restore the king's honor after his two defeats in the wars against King Tilokaracha. In addition, Somdetphra Intharacha composed the poem out of his admiration for Ayutthaya's victory over Lanna in the war to reclaim Muang Chaliang (Chiang Chuen) from Lanna's possession.

Keywords : Klong Yuan Phai , New hypothesis , Somdetphra Intharacha

บทนำ

แม้จะเป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักศึกษารวมคศไทยว่า โคลงยวนพ่ายเป็นวรรณคดีที่แต่งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น และมีเนื้อหากล่าวถึงพระราชประวัติของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถตลอดจนการรบระหว่างอาณาจักรอยุธยากับอาณาจักรล้านนา (ลลนา ศิริเจริญ, 2525, หน้า 26) แต่วรรณคดีเรื่องนี้ก็มีปัญหาเกี่ยวกับกวีผู้แต่ง ที่ยังไม่อาจให้คำตอบได้แน่ชัดว่าใครคือผู้แต่งกันแน่ เพราะหลักฐานจากตัวบทไม่ได้แสดงข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับตัวกวีผู้แต่งเอาไว้

แม้ตัวบทวรรณคดีเรื่องโคลงยวนพ่ายจะให้ภาพและรายละเอียดเกี่ยวกับกวีผู้แต่งไม่ชัดเจน แต่ยังมีนักวิชาการหลายท่านใช้ความพยายามในการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลให้ได้ว่าใครคือกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย ซึ่งข้อค้นพบในการศึกษาของนักวิชาการแบ่งออกได้ 2 ทาง คือ 1) กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายเป็นพระภิกษุ 2) กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายเป็นสตรี ดังนี้

1) กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายเป็นพระภิกษุ

นักวิชาการที่แสดงแนวคิดในกลุ่มนี้ได้แก่ พลตรี หม่อมราชวงศ์ศุภวัฑฒย์ เกษมศรี (อ้างถึงใน นิยะดา เหล่าสุนทร, 2542, หน้า 34) ได้กล่าวถึงกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายว่า คือ พระภิกษุรูปหนึ่งนามว่า พระปัญญาพิศาล ซึ่งนิยะดา เหล่าสุนทร (2542, หน้า 34) สนับสนุนแนวคิดของพลตรี หม่อมราชวงศ์ศุภวัฑฒย์ เกษมศรีว่า พระปัญญาพิศาล คือ กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย ฝ่ายพระบริหารเทพธานี (อ้างถึงใน ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต, 2547, หน้า 65) แสดงความเห็นเกี่ยวกับกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายว่าเป็นพระภิกษุเช่นกัน ซึ่งไม่ใช่พระปัญญาพิศาล แต่เป็นพระภิกษุนามว่า พระสุริยวงษ์ ซึ่งแนวคิดนี้ ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต (2547, หน้า 65) ได้แสดงความเห็นด้วย

2) กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายเป็นสตรี

นักวิชาการผู้แสดงความคิดเห็นนี้ คือ วิภา กงกะนันทน์ (2553, หน้า 237) ที่ให้ความเห็นว่า กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายเป็นสตรี มีความเกี่ยวข้องกับสงครามชิงเมืองเซลิยง (เมืองเชียงซิ่น) หรือไม่ก็อาจเป็นเจ้านายสตรีชั้นสูงในพระราชวงศ์สุโขทัย รายละเอียดดังนี้

(1) นางเมือง ภริยาของหมื่นดงนครที่ขอเข้าสวามิภักดิ์ต่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ หลังจากที่สามี คือ หมื่นดงนคร ถูกพระเจ้าติโลกราชส่งประหารชีวิตทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีความผิด

(2) เจ้านายสตรีชั้นสูงในราชวงศ์สุโขทัย โดยอาจเป็นพระมเหสีหรือพระราชเทวี ของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และเจ้านายสตรีผู้นี้ อาจเป็นพระราชมารดาหรือพระมาตุจฉา ของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2

ทั้งนี้ข้อมูลเกี่ยวกับกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ยังมีข้อสงสัยที่ควรพิจารณา เพราะจากการศึกษาเนื้อความในโคลงยวนพ่ายทำให้เห็นว่า กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายไม่น่าจะใช้พระภิกษุหรือเจ้านายสตรีชั้นสูง เพราะจากการอ่านตัวบททำให้ผู้เขียนบทความเห็นภาพของกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายว่ามีบุคลิกลักษณะของความเป็นชายหรือนักรบอย่างโดดเด่น ทั้งยังเห็นได้ว่าเป็นผู้ใกล้ชิดสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมากที่สุด นอกจากนี้ ยังรู้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ในสนามรบหรือเหตุการณ์ภายในพระราชสำนักของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งผู้เขียนบทความมีความเห็นว่า กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายอาจไม่ใช่ใครอื่น นอกจากสมเด็จพระอินทราชา พระราชโอรสรุ่นใหญ่ของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ดังจะแสดงหลักฐานให้ประจักษ์ในหัวข้อต่อไป

1. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ : พระราชโอรส

จากการศึกษาข้อมูลในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ โคลงทวาทศมาส และตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ทำให้พบพระนามของพระราชวงศ์ที่เป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ดังนี้

- 1) สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3
- 2) สมเด็จพระอินทราชา
- 3) สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (พระเชษฐา)
- 4) พระเยวราช

เมื่อพิจารณาตัวบทโคลงยวนพ่ายจะเห็นว่า วรรณคดีเรื่องนี้ได้กล่าวถึงพระราชโอรสของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเอาไว้ในโคลงบทที่ 76, 177, 197, 259, 282 ดังนี้

(76)	ปางบุตรท่านเทาลง	กาทวีป
(177)	ทุกทรวงพลพยุห้ไท้	เอารส ท่านฤ
(197)	ภูมิศวรรราชเรื่อง	เอารส ท่านฤ

(259) พลพระภูมิศรเรื่อง	เอารส ท่านแฮ
(282) กังกลดไทท้าวราช	เอารส ท่านนา

(กรมศิลปากร, 2529)

โคลงที่กล่าวถึงพระราชโอรสของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทั้งหมดข้างต้น มีประเด็นที่ควรพิจารณา คือ ประเด็นเรื่องการใช้คำ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีโคลงบทหนึ่งใช้คำแตกต่างจากโคลงบทอื่น ๆ คือ โคลงบทที่ 76 ที่ใช้คำว่า “บุตรท่าน” ส่วนโคลงบทอื่น ๆ คือ โคลงบทที่ 177, 197, 259, 282 ใช้คำว่า “เอารส”

การใช้คำที่แตกต่างกันนี้ ผู้เขียนบทความมีความเห็นว่า เป็นความตั้งใจของกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายอย่างแน่นอน เพราะจะเห็นได้ว่า การใช้คำ “เอารส” นั้น จะมีคำอื่น ๆ มาประกอบ คือ “ให้ ภูมิศรราช ภูมิศร ไทท้าวราช” เหตุที่กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายใช้คำประกอบดังกล่าว ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า พระราชโอรสองค์ที่กล่าวถึงมีพระอิสริยยศที่สูงส่ง และเป็นถึงพระมหากษัตริย์อีกด้วย เพราะคำต่าง ๆ ดังกล่าวล้วนหมายความว่าเป็นพระมหากษัตริย์ ดังนั้น พระราชโอรสองค์นี้จะเป็นผู้ใดไม่ได้ นอกจากสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 ซึ่งครองราชสมบัติที่กรุงศรีอยุธยาตามพระบรมราชโองการของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

ส่วนพระราชโอรสองค์ที่กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายใช้คำว่า “บุตรท่าน” ย่อมแสดงให้เห็นถึงความมีอิสริยยศที่รองลงมา ผู้เขียนบทความจึงสันนิษฐานว่า พระราชโอรสองค์นี้ คือ พระยาวราชองค์ที่เป็นกวีผู้แต่งโคลงทวาทศมาส ดังปรากฏพระนามของพระองค์ในความตอนสุดท้ายของโคลงเรื่องดังกล่าว ความว่า

การกลอนนี้ตั้งอาทิ	กวี หนึ่งนา
ยาวราชสามนต์ไทร	แผ่นหล้า
ขุนพรหมมนตรีศรี	กวีราช
สารประเสริฐรุกข์	ช่วยแกล้งเกลากลอน

(กรมศิลปากร, 2530, หน้า 730)

ข้อความที่พิมพ์ตัวหนาสื่อความหมายว่า กวีผู้แต่งโคลงทวาทศมาส คือ **ยาวราชของพระมหากษัตริย์แห่งสามโลก** ซึ่งความหมายดังกล่าว สอดคล้องกับพระนามของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถว่า **พระเป็นเจ้าสามโลก** (อุดม รุ่งเรืองศรี และเกริก อัครชินเรศ, 2552, หน้า 129) ทั้งนี้พระนาม **ยาวราช** ได้ปรากฏในกถุมนต์เข็ยบาลที่ตราขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชกาลสมเด็จพระ

พระบรมไตรโลกนาถที่แสดงให้เห็นว่า พระยวราช คือ พระราชโอรสของพระมหากษัตริย์อันประสูติ แต่พระมารดาผู้เป็นพระสนม (จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2549, หน้า 4)

สำหรับสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (พระเชษฐา) นั้น ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโคลงยวนพ่าย เนื่องจากพระองค์อาจยังไม่มีพระประสูติกาลหรืออาจยังทรงพระเยาว์ จึงไม่มีความเกี่ยวข้องกับพระราชโอรสที่กล่าวถึงในโคลงยวนพ่าย จึงเหลือพระราชโอรสอีกพระองค์หนึ่ง ที่ควรพิจารณา คือ สมเด็จพระอินทราชา ซึ่งผู้เขียนบทความเชื่อว่าพระองค์ คือ กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย ดังนั้นจึงไม่มี “คำ” ที่กล่าวถึงพระองค์ปรากฏในตัวบท ทั้งนี้จะได้แสดงผลการวิเคราะห์อย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

2. สมเด็จพระอินทราชา : พระราชโอรส (นักรบ) คู่พระทัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

แม้ว่าโคลงยวนพ่ายจะไม่ปรากฏพระนามของสมเด็จพระอินทราชา แต่หลักฐานทางประวัติศาสตร์ คือ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ให้ข้อมูลว่า สมเด็จพระอินทราชา คือ พระราชวงศ์ชั้นสูงของฝ่ายกรุงศรีอยุธยาที่ตามเสด็จสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ไปในราชการสงครามระหว่างอยุธยากับเชียงใหม่ ในเวลาที่ใกล้เคียงกับการแต่งโคลงยวนพ่าย ดังความว่า

ศักราช 825 มะแมศก (พ.ศ. 2006) สมเด็จพระบรมไตรโลกเจ้า ไปเสวยราชสมบัติเมืองพิษณุโลก แลตรัสให้พระเจ้าแผ่นดินเสวยราชสมบัติพระนครศรีอยุธยา ทรงพระนามสมเด็จพระบรมราชา ครั้นนั้นมหาราชท้าวลูก ยกพลมาเอาเมือง สุโขทัย จึงสมเด็จพระบรมไตรโลกเจ้า แลสมเด็จพระอินทราชา เสด็จไปกันเมือง แลสมเด็จพระราชาเจ้าตีทัพพระยาเถียนแตก แลทัพท่านมาปะทัพนั่นนคร แลท่านได้ชนช้างด้วยหมื่นนคร แลครั้งนั้นเป็นโกลาหลใหญ่ แลข้าศึกลาวทั้งสี่ข้าง เข้ารุมเอาช้างพระที่นั่งช้างเดียนั้น ครั้นนั้นสมเด็จพระอินทราชาเจ้าต้องปืน ณ พระพักตร์ แลทัพมหาราชนั้นเลิกกลับคืนไป

(พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์, 2559, หน้า 398)

ส่วนตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ได้ให้รายละเอียดที่ชัดเจนว่าสมเด็จพระอินทราชา คือ พระราชโอรสของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ดังความว่า *พญาไตักับอินทราชาผู้ลูกจึงเอาพลเล็ก ขึ้นมา* (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และเดวิด วยอจ, ปวิวรรต, 2543, หน้า 89) และได้ตามเสด็จสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถขึ้นไปทำสงครามกับอาณาจักรล้านนา ซึ่งก็เป็นเวลาที่ใกล้เคียงกับการแต่งโคลงยวนพ่ายเช่นกัน ดังความว่า

หมื่นด้งนครซีช้างไชยสงครามรุกใหญ่ไล่หมู่อินทราชา แล้วหื้อลุ่มยิงก้อง ยิงหน้า
ถูกชาวใต้ตายมากนัก ผู้อินทราชาถูกปืนก้องที่หน้าผาก หิ้นลวดป้าวอยู่

(อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และเดวิด วัลยาจ, ปวีรบรรด, 2543, หน้า 90)

จากข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เขียนบทความได้นำเสนอมาข้างต้น
ช่วยสนับสนุนข้อสันนิษฐานของผู้เขียนบทความว่า สมเด็จพระอินทราชา คือ ผู้อยู่ใกล้ชิดสมเด็จพระ
พระบรมไตรโลกนาถมากที่สุด จึงทรงรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด ทั้งยังทรงเป็นนักรบ
ผู้มีความกล้าหาญ ซึ่งคล้ายกับบุคลิกลักษณะของกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายตามที่ปรากฏในตัวบท

3. ทบทวนเรื่องกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย

ก่อนที่ผู้เขียนบทความจะได้นำเสนอว่าสมเด็จพระอินทราชา คือ กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายนั้น
ผู้เขียนบทความ จำเป็นต้องทบทวนผลการศึกษาเรื่องกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายจากการศึกษาเดิม
ของนักวิชาการรุ่นก่อน ทั้งนี้ตามที่นักวิชาการนำเสนอว่า กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายคือพระภิกษุ นั้น ผู้เขียน
บทความไม่เห็นด้วย เนื่องจากวรรณคดีเรื่องนี้ กวีผู้แต่งได้พบเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง
และเหตุการณ์บางเหตุการณ์ตามที่ปรากฏในโคลงยวนพ่าย ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เหมาะสมกับพระภิกษุ
จะเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น เหตุการณ์ในสนามรบที่มีการฆ่าฟันกันจนศีรษะขาด ดังความ จากโคลงบทที่
(270-271) ดังนี้

ทรงบุญถอยเร่รัน	รุกแทง
ลาวแล่นเปรตตายหัว	ขาดขวี่
ขอเขนกระลิ่งแวง	ยวนมาตร
หอกช่วยเขงซักซ้า	ชนไฟ
ลาวหัวขาดห้อยติด	คอสาร
ฟืมเลือดหลามไหลจร	จวบจั้ง
พระเทพประหารหัก	โหมเกลื่อน
เขนแนบเขนดาวตั้ง	ต่อตาย

(กรมศิลปากร, 2529, หน้า 348)

ความจากโคลงสองบทข้างต้น แสดงให้เห็นเหตุการณ์ในสนามรบ ซึ่งผู้เป็นแม่ทัพ ขุนศึก หรือทหาร
เท่านั้นที่จะเห็นเหตุการณ์แบบนี้ได้ ถ้าหากกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายเป็นพระภิกษุจะเข้าไปในสนามรบคงไม่
เหมาะสม

สำหรับกรณีที่นักวิชาการนำเสนอว่า กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายเป็นสตรีชั้นสูง เชื้อสายราชวงศ์สุโขทัย โดยอาจเป็นพระราชมารดาหรือพระมาตุจฉาเจ้าของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ผู้เขียนบทความ ขอแสดงความเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะไม่ปรากฏหลักฐานจากที่ใดเลยว่า มีเจ้านาย สตรีชั้นสูงของ กรุงศรีอยุธยาทำหน้าที่เป็นแม่ทัพ นำทัพกรุงศรีอยุธยาออกรบกับกองทัพล้านนา ในสงครามชิงเมืองเซียง (เมืองเชียงขึ้น)

ส่วนการนำเสนอที่ว่า “นางเมือง” ภริยาของหมื่นดงนครที่เข้ามาขอสามีภักดิ์ต่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ หลังจากที่พระเจ้าติโลกราชส่งประหารสามีนั้น ผู้เขียนบทความมีความคิดเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะเนื้อความในโคลงยวนพ่ายกล่าวถึงพระราชประวัติของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เอาไว้อย่างละเอียดตั้งแต่ประสูติ จึงเป็นไปได้ที่นางเมือง ซึ่งเป็นคนเชียงใหม่ จะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพระราชประวัติอย่างลึกซึ้ง

นอกจากนี้ความในตอนต้นของโคลงยวนพ่าย ได้แสดงให้เห็นว่ากวีผู้แต่งวรรณคดีเรื่องนี้ ต้องเป็นเจ้านายบุรุษชั้นสูงในราชสำนักอย่างแน่นอน เนื่องจากกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายได้แสดงให้เห็นว่าตนมีความรู้ทางพระพุทธศาสนาชั้นสูง ซึ่งย่อมแสดงให้เห็นว่ากวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายผ่านการบวชเรียนมาก่อน ดังความจากโคลงบทที่ (14-15) ความว่า

ไตรตรัสไตรเทพยเรื่อง	ไตรรัตน์
ไตรโลกยไตรไตรภพ	ทั่วแท้
ไตรไตรปิฎกตรัส	ไตรเทพ
ไตรทั่วไตรพิธแปล	ปลั่งชาญ
ตรีศรีตรีเนตรदान	ตรีศักดิ์ กิติ
ตรัสท่านตรัสปานตรัส	ท่านได้
ไตรตรึงษ์ก็คัตตรัส	ไตรถ่อง
ตรีโทษตรีคุณไให้	เลิศฤ

(กรมศิลปากร, 2529, หน้า 307-308)

ความจากโคลงสองบทข้างต้น แสดงให้เห็นภูมิความรู้ของกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายว่า มีความรอบรู้ในหลักธรรมเรื่องต่างๆ ได้แก่ สุจริต 3 (อุปปติ สมุติ อิศรชน) โลก 3 (สัตตโลก สังขารโลก โอภาสโลก) ภพ 3 (กามภพ รูปภพ อรูปภพ) รอบรู้พระไตรปิฎก ไตรเทพ (อิรุเทพ ยัชชเทพ สามะเทพ) รอบรู้มลทิน 3 (ราคะ โทสะ โมหะ) รอบรู้เรื่องรูปศิริ ธนศิริ บุญศิริ ราชฤทธิ บุญฤทธิ วิชาฤทธิ รู้แจ้ง ซึ่งกุศลไตรเหตุ ให้ผลแต่ชั้นอินทร์ถึงตติยะญาณภูมิพรหม ญาณ 3 อย่าง ได้แก่ ปณีต มณิมะ ประณะ รู้เรื่องโทษต่าง ๆ

ได้แก่ ทุศิลโทษ มิจฉาสมาธิโทษ มิจฉาญาณโทษ รู้เรื่องคุณ 3 ประการ คือ ศีลคุณ สมาธิคุณ ปัญญาคุณ จากความรอบรู้ของกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นความรู้ ชั้นสูงที่ต้องผ่านการบวชเรียน มายาวนาน ผู้เขียนบทความจึงเห็นว่ากวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายต้องเป็นเจ้านายที่เป็นบุรุษอย่างแน่นอน

ดังนั้นจึงเหลือบุคคลที่ควรพิจารณาอีกผู้หนึ่ง ซึ่งก็คือสมเด็จพระอินทราชา พระราชโอรสในสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ผู้ซึ่งอยู่ใกล้ชิดสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มากกว่าผู้ใดทั้งสิ้น

4. ถอดรหัสผู้แต่งโคลงยวนพ่าย สู่สมมุติฐานใหม่ “สมเด็จพระอินทราชา”

ก่อนที่ผู้เขียนบทความจะสรุปว่าสมเด็จพระอินทราชา เป็นกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายได้ อย่างไรนั้น ผู้เขียนบทความขอกล่าวถึงการสงครามที่เกิดขึ้นในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ก่อนเป็นเบื้องต้น เพื่อชี้ให้เห็นว่าในสงครามแต่ละครั้ง สมเด็จพระอินทราชาได้ตามเสด็จสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถไปในการสงครามอย่างใกล้ชิด โดยจะอ้างอิงข้อมูลจากตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ดังนี้

สาเหตุของสงคราม : สงครามระหว่างอาณาจักรอยุธยากับอาณาจักรล้านนา เกิดขึ้นเนื่องจากพระยาศรีสุริเยะ (โอรสของพระมหาธรรมราชาที่ 4) แห่งราชวงศ์สุโขทัย ผิดใจกับสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ จึงไปเข้ากับพระเจ้าติโลกราช แล้วกราบทูลให้พระเจ้าติโลกราชยกกองทัพมายึดหัวเมืองเหนือ

สงครามครั้งที่ 1 กรุงศรีอยุธยายกทัพขึ้นไปตีล้านนา : สงครามครั้งนี้เกิดขึ้นจากกลองของพระเจ้าติโลกราชที่ลวงให้สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถยกกองทัพขึ้นมาตีเชียงใหม่ ฝ่ายสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 และสมเด็จพระอินทราชา จึงยกกองทัพขึ้นมาทางนครลำปาง ในการสงครามครั้งนี้สมเด็จพระอินทราชาได้รับกับพระยาศรีสุริเยะอย่างเต็มกำลังความสามารถ ทว่าพระองค์กลับถูกหมื่นตั้งนครยิงด้วยปืนก้องถูกหน้าผากได้รับบาดเจ็บสาหัส ส่วนสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 เห็นเหตุการณ์ จวนตัวจึงสั่งให้ลดเศวตฉัตรฝ่ายสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถก็สั่งให้ถอยทัพกลับเมืองพิษณุโลก

สงครามครั้งที่ 2 ล้านนาล้อมเมืองพิษณุโลก : หลังจากที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ถอยทัพลงมาถึงเมืองพิษณุโลกแล้ว ไม่นานนักพระเจ้าติโลกราชก็ยกกองทัพลงมาล้อมเมืองพิษณุโลกเอาไว้ ในการนี้ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถพร้อมด้วยสมเด็จพระอินทราชา ต้องเสด็จลี้ภัยออกจากเมืองพิษณุโลกไปตั้งหลักที่ค่ายริมแม่น้ำวัง ฝ่ายหมื่นตั้งนครได้กราบทูลพระเจ้าติโลกราชขอติดตามเอาตัวสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมาถวาย แต่พระเจ้าติโลกราชทรงห้ามไว้ เนื่องจากทรงเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ทำให้สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ “เสียพระพักตร์” มากแล้ว

สงครามครั้งที่ 3 ตีกชิงเมืองเชลียง (เมืองเชียงขึ้น) : การสงครามครั้งนี้ไม่ปรากฏข้อมูล ในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ดังนั้นจึงต้องอ้างอิงข้อมูลจากพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐ

อักษรนิติ์ ซึ่งเอกสารดังกล่าวให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสงครามครั้งนี้ว่า สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถสามารถชิงเมืองเซลิยง (เมืองเชียงซิ่น) กลับคืนมาได้¹

จากสงครามครั้งใหญ่ 3 ครั้ง ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสมเด็จพระอินทราชา ทรงเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ทุกครั้ง และจะเห็นได้ว่าในสงครามครั้งใหญ่ 2 ครั้งที่เกิดขึ้นนั้น สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงพ่ายแพ้แก่พระเจ้าติโลกราชถึง 2 ครั้ง มีสงครามครั้งที่ 3 คือ ศึกชิงเมืองเซลิยง (เมืองเชียงซิ่น) เท่านั้น ที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมีชัยชนะ

แต่การศึกชิงเมืองเซลิยง (เมืองเชียงซิ่น) นั้น ผู้เขียนบทความมีความเห็นว่าเป็นศึกที่ไม่ยิ่งใหญ่ เพราะไม่ใช่ศึกกษัตริย์ด้วยกัน แต่เหตุใดกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายจึงได้พยายามสรรเสริญพระเกียรติคุณของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถอย่างล้นเหลือ ข้อสงสัยนี้เมื่อพิจารณาหลักฐานจากตัวบท คือ โคลงยวนพ่าย และพิจารณาหลักฐานจากบริบท คือ ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ จึงทำให้คลายความสงสัยได้ว่ากวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายแต่งวรรณคดีเรื่องนี้เพื่อกลบเกลื่อน ความพ่ายแพ้ของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถที่รบแพ้พระเจ้าติโลกราชถึง 2 ครั้ง

เหตุที่ผู้เขียนบทความกล่าวดังนี้ เนื่องจากเมื่ออ่านบทพรรณนาในโคลงยวนพ่ายตอนที่กล่าวถึงการยอพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแล้วพบว่า การพรรณนาในส่วนนี้ กวีผู้แต่ง โคลงยวนพ่ายใช้ความเปรียบที่แสดงให้เห็นถึงความสูงส่งของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในลักษณะที่เหนือจริง เช่น มีกำเนิดจากเทพเจ้าถึง 11 พระองค์ แต่ในทางตรงกันข้ามเมื่อกล่าวถึงพระเจ้าติโลกราช กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายกลับใช้ถ้อยคำธรรมดา และกล่าวถึงพระเจ้าติโลกราชในลักษณะของการโจมตีเพื่อให้เกิดความเสียหาย เช่น เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ชิงราชสมบัติ มาจากพระราชบิดามักระวางสงสัยขุนนางผู้มีความจงรักภักดี เป็นต้น

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้เขียนบทความจึงลงความเห็นว่า เป็นความตั้งใจของกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายที่ต้องการกลบเกลื่อนความพ่ายแพ้ของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถที่มีต่อพระเจ้าติโลกราช ทั้งยังเป็นการกบฏพระเกียรติยศของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถให้ดำรงสถานะ ดังเดิม และเหตุผลอีก

¹หลังจากพระยาศรีสุริเยะไปเข้ากับพระเจ้าติโลกราชแล้ว ต่อมาพระยาเซลิยงก็ยอมอ่อนน้อม และขอสวามิภักดิ์ต่อพระเจ้าติโลกราช ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้อาณาจักรอยุธยาต้องเสียเมืองเซลิยงให้กับอาณาจักรล้านนา ทั้งนี้เมื่อพระเจ้าติโลกราชได้เมืองเซลิยงแล้ว จึงส่งหมื่นดงนครมาเป็นผู้ปกครองเมืองเซลิยงพร้อมกับเปลี่ยนชื่อเมืองเป็นเมืองเชียงซิ่น นอกจากนี้ วินัย พงศ์ศรีเพียร (2563, หน้า 125) ได้ให้ข้อมูลอีกว่า เจ้าเมืองนครไทยก็ยอมอ่อนน้อมขอขึ้นกับพระเจ้าติโลกราชด้วยเช่นกัน เหตุที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะเจ้าเมืองทางเหนือไม่พอใจที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงมีนโยบายผนวกดินแดนและยกเลิกอาณาจักรสุโขทัย ผลจากความไม่สงบที่เกิดขึ้นในหัวเมืองเหนือ ทำให้สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถต้องย้ายที่ประทับจากกรุงศรีอยุธยาขึ้นมายังเมืองพิษณุโลก เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในหัวเมืองเหนือ

ประการหนึ่ง คือ กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายต้องการให้ชาวกรุงศรีอยุธยาได้รู้เห็น เฉพาะความเก่งกล้าสามารถของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเท่านั้น

สำหรับความเห็นของผู้เขียนบทความที่เห็นว่าสมเด็จพระอินทราชา คือ กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายนั้น สืบเนื่องมาจากการที่ตัวบทวรรณคดี ได้แสดงเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทเหตุการณ์ในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ที่มีสมเด็จพระอินทราชาร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้น ดังนี้

1) เหตุการณ์พระยทุธิษฐิระเอาใจออกหากไปเข้ากับพระเจ้าติโลกราช และพระเจ้าติโลกราช นำกองทัพมาตีเมืองพิษณุโลก

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเนื่องจากพระยทุธิษฐิระ¹ โอรสของพระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมपाल) ไม่พอใจสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ที่ไม่พระราชทานตำแหน่งพระมหาธรรมราชาให้แก่ตน ตามที่ได้สัญญาไว้ (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2563, หน้า 125) ดังนั้นพระยทุธิษฐิระจึงได้นำกำลังพลส่วนหนึ่ง ไปสวามิภักดิ์กับพระเจ้าติโลกราช โดยความในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่กล่าวไว้ ดังนี้

อุปติเหตุมันมีสันนี้ พญาบรมไตรโลกกับพญาอุทิสเถียงสองแคว เมื่อยังน้อย
ขาเจ้าเป็นสหายกัน อุทิสเถียงจากกับพญาบรมไตรโลกว่า คันกูได้เป็น ท้าวพญา แล้วจัก
หื้อข้าเป็นใหญ่ปูนไคชา บรมไตรโลกว่า ฝึกได้เป็นพญาแท้ จักหื้อสหายเป็นอุปราชา
กินเมืองครึ่งหนึ่งข้าว่าอัน เมื่อบรมไตรโลกได้ส่วย ราชสมบัติแท้ เเท่าหื้ออุทิสเถียง
กินเมืองสองแควเปล่าตาย บ่หื้อเป็นอุปราชา ดังคำปฏิญาณอันได้จากัน
อุทิสเถียงเคียดแก่พญาบรมไตรโลก จึงใช้คน มาไหว้เจ้าเหนือหัวคือเจ้าพญาติโลกราช
ว่า ข้าจักมาอินดีด้วยเจ้าเหนือหัวชะแล ว่าอัน...เจ้าเหนือหัวจึงเอาริพลไปค้า
เอาอุทิสเถียงสองแควตั้งทัพไปอยู่ท่งย่าง เมืองฝาง

(อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และเดวิด วย้อจาง, ปวิวรรต, 2543, หน้า 86)

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2563, หน้า 126) กล่าวถึงเหตุผลที่พระเจ้าติโลกราช รับพระยทุธิษฐิระไว้เป็นพวก เนื่องจากเหตุผล 2 ประการ คือ

¹ พระยทุธิษฐิระ ทรงเป็นเจ้านายเชื้อสายราชวงศ์พระร่วงแห่งอาณาจักรสุโขทัย พระราชบิดา คือ พระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมपाल) กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์พระร่วง พระมารดาเป็นเจ้าหญิงเชื้อสายราชวงศ์สุพรรณภูมิแห่งกรุงศรีอยุธยา ความเกี่ยวดองกันทางเครือญาติ ทำให้พระยทุธิษฐิระมีความใกล้ชิดกับพระญาติทั้ง 2 ฝ่าย คือ พระญาติทางฝ่ายราชวงศ์สุพรรณภูมิ และพระญาติทางฝ่ายราชวงศ์พระร่วง (เกรียงศักดิ์ ชัยดรุณ, 2559, หน้า 28)

1) พระเจ้าติโลกราชต้องการแก้แค้นกรุงศรีอยุธยา เมื่อครั้งสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) ยกกองทัพขึ้นมาตีเมืองเชียงใหม่ ตามคำแนะนำของขุนนางเมืองเชียงใหม่ที่ยังคงจงรักภักดีต่อกษัตริย์องค์ก่อน คือ พระเจ้าสามฝั่งแกน พระราชบิดาที่พระองค์ทรงปลดออกจากพระราชบัลลังก์

2) พระเจ้าติโลกราชทรงมีความคิดเห็นว่า พระยวชิริฐระครองเมืองสองแควอยู่ก่อนแล้ว จึงต้องรู้เห็นความเป็นไปของหัวเมืองเหนือทั้งปวง ตลอดจนกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำสงครามกับกรุงศรีอยุธยาในอนาคต

เหตุการณ์ในตอนที่พระยวชิริฐระเอาใจออกหากไปเข้ากับพระเจ้าติโลกราชนี้ มีปรากฏอยู่ในโคลงยวนพ่ายบทที่ (66-67) ดังนี้

แกลงปางปราโมทยเชื้อ	เชอญสงฆ
สัสโมสรลบ	เทศไ้
แกลงปางเมื่อลาวลง	ชยนาท นั้นญ
พระยวชิริฐระได้	ย่างยาว
แกลงปางจอมราชูู้	เสด็จดล นั้นนา
จงจเอากรุงลาว	จูงแล้ว
แกลงปางป็นลาวจญ	จักป่วย แลนา
บ้ำรอดเพราะรู้แล้ว	สรุดหนึ

(กรมศิลปากร, 2529, หน้า 318)

ความจากตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ และความจากโคลงยวนพ่ายที่มีรายละเอียดเหมือนกัน เช่นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่ากวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายรู้เห็นเหตุการณ์ ตลอดจนอยู่เคียงข้างสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถอย่างใกล้ชิด เหตุที่ผู้เขียนบทความกล่าวดังนี้ เพราะกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย ได้กล่าวถึงนโยบายของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถในการแก้ไขปัญหาการศึกษา ได้เสด็จยกกองทัพ ขึ้นไปปราบล้านนาให้เรียบร้อยโดยเร็ว ดังความจากโคลงข้างต้นว่า แกลงปางจอมราชูู้ เสด็จดล นั้นนา จงจเอากรุงลาว จูงแล้ว

2) เหตุการณ์สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ยกกองทัพขึ้นไปตามจับพระยวชิริฐระ

เมื่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงทราบข่าวว่า พระยวชิริฐระเอาใจออกหากไปเข้ากับพระเจ้าติโลกราช ทั้งพระเจ้าติโลกราชยังได้นำกองทัพล้านนากองมาตีหัวเมืองทางเหนือ ดังนั้น สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถพร้อมด้วยสมเด็จพระอินทราชา พระราชโอรส จึงยกกองทัพขึ้นไปยังหัวเมืองทางเหนือเพื่อจับตัวพระยวชิริฐระ ในการนี้สมเด็จพระอินทราชาได้รบกับพระยวชิริฐระถึงขั้นชนช้าง

ทั้งยังทำลายกองทัพของพระยทุทธิฐระจนแตกพ่าย ดังความจากพระราชพงศาวดาร กรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ความว่า

ศักราช 825 มะแมศก (พ.ศ. 2006) สมเด็จพระบรมไตรโลกเจ้า ไปเสวยราชสมบัติเมืองพิษณุโลก แลตรัสให้พระเจ้าแผ่นดินเสวยราชสมบัติพระนครศรีอยุธยา ทรงพระนามสมเด็จพระบรมราชา ครั้นนั้นมหาราชท้าวลูก ยกพลมาเอาเมือง สุโขทัย จึงสมเด็จพระบรมไตรโลกเจ้า แลสมเด็จพระอินทราชา เสด็จไปกันเมือง แลสมเด็จพระราชาเจ้าตีทัพพระยาเถียนแตก

(พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์, 2559, หน้า 398)

เมื่อนำเหตุการณ์ที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ไปตรวจสอบกับตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่พบว่า ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ให้รายละเอียดของเหตุการณ์นี้ต่างกัน กล่าวคือ ความในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ให้รายละเอียดว่าสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถพร้อมด้วยสมเด็จพระอินทราชา ยกกองทัพจากกรุงศรีอยุธยาขึ้นไปรบกับกองทัพล้านนาที่นครลำปาง และในการรบกันนี้เป็นการรบกันตอนเที่ยงคืน ซึ่งสมเด็จพระอินทราชาได้รับกับพระยทุทธิฐระจนเป็นสามารถ ดังความว่า

พญาสองแควรู้ จึงห่างข้างเพกมหาพินายออกอยู่ที่ประตูทัพถ้ำชนช้าง อินทราชา อินทราชาไสช้างเขาสุบข้างพญาสองแคว ยามเที่ยงคืน พญาสองแควว่า มิ่งนี้ใครได้มา ชนช้างกู อินทราชาแล้วกูอินทราชาแล้วอัน

(อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และเดวิด วย้อจ, ปวิวรรต, 2543, หน้า 90)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาความในโคลงยวนพ่ายบทที่ (83-84) พบว่า กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายตามเสด็จสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ขึ้นไปรบกับล้านนาอย่างใกล้ชิด ดังนี้

แต่นี้จักตั้งต่อ	กลกานท แลพ่อ
โดยเมื่อพระแสงฤทธิ	ร่อนเกล้า
เสด็จมาผ่านลาญลาว	ลักโลก
ที่ยุทธิฐริแล้ว	สู่บร
ใจร้ายไปโอบอ้อม	พลไพ ริศแฮ
มาอยู่ในเมืองอร	อวกล้ำ

ครั้นชุกช่าวขจรไตร

ภพนารถ

เสด็จค้ำกลข้างม้า

ทยบถรร

(กรมศิลปากร, 2529, หน้า 320-321)

จากหลักฐานที่อ้างอิง ได้แก่ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ และโคลงยวนพ่าย ทำให้มองเห็นวีรกรรมของสมเด็จพระอินทราชา ที่ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับพระราชบิดา คือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากโคลงวรรค *ครั้นชุกช่าวขจรไตร ภพนารถ เสด็จค้ำกลข้างม้า ทยบถรร* ซึ่งแปลความได้ว่า เมื่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงทราบข่าวศึก จึงเสด็จยกทัพที่เพียบพร้อมไปด้วยกองทัพช้าง กองทัพม้า ออกปราบศึก ซึ่งทำให้เห็นได้ว่ากวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายได้ตามเสด็จไปในราชการสงครามด้วย

จากหลักฐานที่นำเสนอทำให้เห็นได้ว่า สมเด็จพระอินทราชาเป็นบุคคลที่มีความเป็นไปได้ สูงสุดที่จะเป็นกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย

3) เหตุการณ์สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงผนวช

ความจากตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่กล่าวถึงเหตุการณ์นี้ว่า สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ มีพระราชประสงค์ในการเสด็จออกผนวช และให้สมเด็จพระอินทราชา พระราชโอรส เป็นผู้ดูแลบ้านเมืองแทนพระองค์ ดังนี้

พญาได้บรมราชารำพึงว่า พญาติโลกราชเสวยราชสมบัติในเมืองเชียงใหม่ มีเดช
อานุภาพก็มาก มีเสนาสุริยาทั้งหลาย เทียรยอมผู้แก่แล้วผู้หาญมากนัก เมื่ออยู่ยังมีชีวิตนี้
จักยอพลเสิกไปรบพญาติโลกราชจักได้ชะแล ควรกูหื้อไปท้อ คำเมืองสันไชยไม่ตริตตต่อ
ติ แล้วกูจักออกไปบวชกระทำเนกขัมมบารมีไว้เมือง แก่ลูกกูอินทราชาควรชะแล

(อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และเดวิด วย้อจาง, ปวิวรรต, 2543, หน้า 94)

ความจากตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ข้างต้น สอดรับกับความในโคลงยวนพ่าย (บทที่ 77-78) ตอนที่กล่าวถึงสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเสด็จออกผนวช ดังนี้

แถลงปางแสดงดิพรเกื้อ

บุญบง บาบนา

เออาคนไอสุรยเสีย

จรกล้าย

แถลงปางเมื่อพระทรง

พระผนวช นันนา

งามเงื่อนสรพรเพชญ์พ่าย

แผ่นเกษม

แกลงปางไต้เรื่องรวจ
แผ่นมนุษย์เปรมปราย
แกลงปางถ่วยบรรทรรภ์
เพราะเพื่อพระเจ้าได้

แรงกรรม
ดอกไม้
ทำอ่า องคณา
ผนวชฟ้าดินยอ

(กรมศิลปากร, 2529, หน้า 320)

ความจากตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ได้แสดงให้เห็นความสำคัญของสมเด็จพระอินทราชา ในฐานะพระราชโอรสองค์สำคัญของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เพราะสมเด็จพระอินทราชา คือผู้ได้รับความไว้วางใจจากสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถให้เป็นผู้ดูแลเมืองในขณะที่พระองค์ ทรงผนวช นอกจากนี้ ความในโคลงยวนพ่ายยังได้พรรณนาภาพการเสด็จออกผนวชของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถที่ทำให้เห็นว่าในพระราชพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายได้อยู่เฝ้าใกล้ชิด ทั้งนี้กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายยังแสดงให้เห็นว่า ตนซาบซึ้งในพระบารมีของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เป็นอย่างยิ่ง ดังความจากโคลงวรรคที่ว่า แกลงปาง เมื่อพระทรงพระผนวช นั้นนา งามเงื่อนสรสรเพชญ์พ่าย แผ่นเกษม และ แกลงปางถ่วยบรรทรรภ์ ทำอ่า องคณา เพราะเพื่อพระเจ้าได้ ผนวชฟ้าดินยอ ซึ่งความจากโคลงทั้งสองวรรคดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายเทิดทูนสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ อย่างสุดชีวิต การแสดงความคิดของกวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายดังกล่าว ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างกวี ผู้แต่งโคลงยวนพ่ายกับสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ จึงเป็นไปได้ที่ผู้เขียนบทความ จะขอสรุปว่า สมเด็จพระอินทราชา คือ กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย

5. สรุปและอภิปราย

จากผลการศึกษาตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนบทความจึงสรุปว่ากวีผู้แต่งโคลงยวนพ่าย คือสมเด็จพระอินทราชา เพราะจากการศึกษาหลักฐาน ได้แก่ โคลงยวนพ่าย ตำนานพื้นเมือง เชียงใหม่ และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์พบว่า สมเด็จพระ อินทราชา คือ ผู้อยู่ใกล้ชิดสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมากกว่าผู้ใด ดังนั้นสมเด็จพระอินทราชา ย่อมรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด

นอกจากนี้เหตุที่ผู้เขียนบทความมั่นใจว่า สมเด็จพระอินทราชา คือ กวีผู้แต่งโคลงยวนพ่ายนั้น เป็นเพราะความเห็น 2 ประการ คือ

1. สมเด็จพระอินทราชาต้องการกลบเกลื่อนเรื่องที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทำสงคราม พ่ายแพ้แก่พระเจ้าติโลกราช ถึง 2 ครั้ง ซึ่งเป็นการเสื่อมเสียพระเกียรติยศ ดังนั้นเมื่อกองทัพ กรุงศรีอยุธยาสามารถยึดเมืองเชียง (เมืองเชียงชื่น) กลับคืนมาได้สำเร็จ สมเด็จพระอินทราชา จึงทรงใช้โอกาสนี้ แต่งโคลงยวน

พ่ายเพื่อพรรณนาพระเกียรติยศของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ให้ชาวกรุงศรีอยุธยาได้เห็นถึงพระปรีชา
สามารถ อันเป็นการกอบกู้พระเกียรติยศคืนมาจากสงคราม ที่ทรงพ่ายแพ้ถึง 2 ครั้ง

2. สมเด็จพระอินทราชาทรงสาบานกับพระองค์เองเมื่อครั้งที่ทรงส่งกระจก แล้วเห็น แผลเป็นที่
หน้าผากว่า หากพระองค์ยังเอาชนะเชียงใหม่ไม่ได้ก็จะไม่ทรงยอมแพ้ ดังความจาก ตำนานพื้นเมือง
เชียงใหม่ว่า

เมื่อนั้นอินทราชาลุกพญาใต้ แยกแวนหันหน้าผากป้าวบังเกิดความเคียดว่า
เมื่อกูยังมีชีวิตตราบไต่ บ่ได้รบได้ชนพลเสิกเชียงใหม่ท้อแพ้ บ่ยอมว่าอัน

(อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และเดวิด วยอจ, 2543, ปรีวรรต, หน้า 92)

ครั้นกองทัพกรุงศรีอยุธยาสามารถตีเอาเมืองเชียง (เมืองเชียงขึ้น) กลับคืนมาได้สำเร็จ ความดี
พระทัยต้องเกิดขึ้นกับสมเด็จพระอินทราชาอย่างแน่นอน เพราะทรงถือว่าพระองค์รบชนะ เมืองเชียงใหม่
แล้ว ดังนั้นนอกจากโคลงยวนพ่ายจะเกิดขึ้นเพื่อกลบเกลื่อนความพ่ายแพ้ของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
ที่มีต่อพระเจ้าติโลกราชแล้ว โคลงยวนพ่ายยังเกิดขึ้นจากความภาคภูมิใจของสมเด็จพระอินทราชาที่
ความพ่ายแพ้ของพระเจ้าติโลกราช ตลอดจนกองทัพล้านนาที่พระองค์ถือว่าเป็นศัตรูคู่อาฆาต

เมื่อมองในมุมของการจัดประเภทวรรณคดีพบว่า โคลงยวนพ่ายไม่ได้เป็นวรรณคดีที่ดีเพียงอย่าง
เดียว แต่โคลงยวนพ่ายยังเป็นวรรณคดีพรรณนาอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากความประทับใจของกวีที่ได้เห็น
ชัยชนะของอาณาจักรอยุธยา และได้เห็นความพ่ายแพ้ของอาณาจักรล้านนา

ผลการศึกษาของผู้เขียนบทความ ยังทำให้เห็นว่าวรรณคดีเรื่องโคลงยวนพ่าย คือ เรื่องเล่าที่จัดเป็น
วาทกรรมประเภทหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับอำนาจในการประกอบสร้างความหมาย ทั้งยังเป็นพื้นที่พิเศษ
แบบหนึ่งของการต่อสู้ ต่อรอง ตลอดจนการช่วงชิงความหมายของผู้คน (จารุวรรณ ธรรมวัตร
อภิรดี จันทร์แสง และรังสรรค์ นัยพรหม, 2560, หน้า 1) ดังนั้นผู้ศึกษาวรรณคดีต้องตีความอย่างลึกซึ้ง
จึงจะพบความหมายที่แท้จริงตามที่กวีต้องการสื่อ

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร. (2529). *วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 1*. บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.

_____. (2530). *วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 2*. บริษัท อมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

เกรียงศักดิ์ ชัยตระกูล. (2559). *พระญาฤษีสุริระ*. นครนิวยอร์กการพิมพ์.

จารุวรรณ ธรรมวัตร อภิรดี จันทร์แสง และรังสรรค์ นัยพรหม. (2560). *วาทกรรมเรื่องเล่าสงคราม*

กู่ชาติลาว. มาตาการพิมพ์.

ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต. (2547). *วรรณคดีอยุธยาตอนต้น : ลักษณะร่วมและอิทธิพล* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิยะดา เหล่าสุนทร. (2542). *พินิจวรรณการ*. แม่คำผาง.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2549). *ธรรมเนียมราชตระกูลในกรุงสยาม*.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์. (2559). ใน *พระราชพงศาวดาร*

กรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐ

คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. ศรีปัญญา.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2563). *จารึกราชาธิษฐานเมืองพะเยา*. ใน *สุโขทัยคดี ประวัติศาสตร์ จารึกศึกษา*

และนิรุกติประวัติ (ฉบับเชลยศักดิ์). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต

พระราชวังสนามจันทร์.

วิภา กงกะนันท์. (2553). *รายงานการเขียนหนังสือประวัติวรรณคดีไทยโบราณว่าด้วยผู้แต่งกวีนิพนธ์*

เรื่องยวนพ่ายและลิลิตพระลอ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ถลันนา ศิริเจริญ. (2525). *วรรณกรรมอยุธยา*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และเดวิด ้วยอาจ, ปรีวรรต. (2543). *ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่*. สุริวงค์บุ๊คเซนเตอร์.

อุดม รุ่งเรืองศรี และเกริก อัครชินเรศ. (2552). *พระญาติโลกราชะ*. โองเขียนสืบสาน ภูมิปัญญาล้านนา.